

Výběr rozhodce

Nevydal-li rozhodčí nálezn rozhodce, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce určen právníčkou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a nemůže-li být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování, pak tento rozhodčí nálezn není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena, resp. zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit, když zákon o rozhodčím řízení nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 31 Cdo 958/2012, ze dne 10.7.2013)

Nejvyšší soud rozhodl ve velkém senátě občanskoprávního a obchodního kolegia v exekuční věci oprávněné E. s.r.o., se sídlem v Č.B., proti povinné A. V., pro 21.412,81 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Sokolově pod sp. zn. 28 EXE 1485/2010, o dovolání oprávněné proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2011, č. j. 10 Co 312/2011 - 66, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Sokolově usnesením ze dne 15. 6. 2011, č. j. 28 EXE 1485/2010 - 43, zastavil exekuci (nařízenou usnesením téhož soudu ze dne 12. 4. 2010, č. j. 28 EXE 1485/2010 - 12, podle „vykonatelného“ rozhodčího nálezu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. E/2009/02118, k uspokojení pohledávky oprávněné ve výši 21.412,81 Kč s úrokem z prodlení ve výši 0,1 % denně z částky 21.412,81 Kč ode dne 1. 7. 2008 do zaplacení, pro úrok z prodlení ve výši 127,84 Kč, smluvní pokutu ve výši 376,- Kč, pro náklady předcházejícího řízení ve výši 1.047,20 Kč, a pro náklady exekuce a oprávněného, které budou v průběhu řízení stanoveny), a rozhodl o náhradě nákladů řízení a o nákladech soudního exekutora. Povinná návrh na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“), odůvodnila tím, že smlouva uzavřená mezi ní a oprávněnou obsahuje rozhodčí doložku, ve které není stanoveno konkrétní jméno rozhodce (rozhodců), nýbrž pouze odkaz na možnost určení rozhodce prostřednictvím zástupce obchodní společnosti zabývající se realizací rozhodčích řízení, která však není rozhodčím soudem zřízeným zákonem, přičemž má zato, že „takto vypracovaná rozhodčí doložka zakládá neplatnost této smlouvy, neboť neobsahuje přímé určení rozhodce (rozhodců) ad hoc nebo konkrétní způsob jejich určení“ (viz závěry rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008); citovaný rozhodčí nálezn tak byl vydán na základě neplatné smlouvy a není „připustným exekučním titulem“. Okresní soud dovodil, že „z hlediska obecných podmínek je sice předmětný rozhodčí nálezn způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 274 písm. i) o. s. ř.“, s ohledem na závěry uvedené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1012/2000 (jde o usnesení ze dne 3. 10. 2001, které je - stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu - dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu) však zvažoval, zda v nalézacím řízení mohl o „spotřebitelském sporu“ mezi účastníky rozhodnout rozhodce. V tomto ohledu vyšel z článku 1 písm. q) Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách a z § 56 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“) a dospěl k závěru, že v těchto smlouvách jsou rozhodčí doložky zakázány, takže rozhodčí doložka sjednaná v dané věci je neplatná. Podle jeho názoru vede ke stejnému závěru i výklad § 55 odst. 1, věty druhé obč. zák., podle kterého je nepřípustné, aby se spotřebitel ve spotřebitelské smlouvě vzdával svých práv, v daném případě dokonce ústavního práva na spravedlivý proces před nezávislým soudem. Uzavřel, že je-li rozhodčí doložka neplatná, nebyla dána pravomoc rozhodce ve sporu mezi účastníky rozhodovat a rozhodčí nález je tudíž nicotným aktem. Protože takové rozhodnutí je nezpůsobilým exekučním titulem, exekuci podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavil.

K odvolání oprávněné Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 12. 12. 2011, č. j. 10 Co 312/2011 - 66, usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a že exekutorovi se náhrada nákladů odvolacího řízení nepřiznává. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že předpoklady pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. jsou v dané věci splněny, neboť účastníky sjednaná rozhodčí doložka je neplatná, nikoliv však z jím uvedených důvodů. Vyšel z toho, že účastníci sjednali rozhodčí doložku v obchodních podmínkách, které jsou nedílnou součástí smlouvy o spotřebitelském úvěru (ze dne 25. 5. 2005 - poznámka Nejvyššího soudu), v nichž se uvádí, že společnost a klient se dohodli na tom, že majetkové spory, které vzniknou ze smlouvy nebo v souvislosti s ní, budou rozhodovány s konečnou platností v rozhodčím řízení, a to jedním rozhodcem jmenovaným Správcem seznamu rozhodců vedeného Společností pro rozhodčí řízení a.s., (dále též zkratka SPRŘ) se sídlem Praha 2, Sokolská 60, podle jednacích řádů pro rozhodčí řízení, že Společnost a klient prohlásili, že jsou srozuměni s obsahem Jednacích řádů pro rozhodčí řízení SPRŘ, pravidly o nákladech rozhodčího řízení, sazebníkem odměn rozhodců, organizačním řádem a kancelářským řádem SPRŘ, že společnost i klient berou na vědomí, že v případě rozhodování majetkových sporů v rozhodčím řízení je rozhodnutí rozhodce o sporu ve věci konečné a že na základě tohoto rozhodnutí je možno podat návrh na výkon rozhodnutí, resp. exekuci, přičemž rozhodčí řízení je neveřejné, že jednacím místem je sídlo SPRŘ, případně jiné místo, pokud jím nebudou podstatně narušena práva účastníků nebo dohodnou-li se na tom strany sporu, a pokud to rozhodce nepovažuje za potřebné, rozhoduje spor bez ústního jednání na základě předložených písemností. Při právním posouzení věci krajský soud odkázal na závěry uvedené v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 2123/2011, a v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, podle nichž neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem. Protože právě o takovou situaci v posuzované věci jde, je rozhodčí doložka nejen neplatná, ale je též v rozporu s článkem 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jak dovodil Ústavní soud v nálezu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, podle jehož závěru „to, aby mohla být rozhodčí doložka ve spotřebitelských smlouvách platně dojednána, v první řadě předpokládá transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce. Jde-li o ujednání v rámci spotřebitelské smlouvy, musí rozhodčí řízení obecně zaručovat procesní práva srovnatelná s řízením, které by bylo namísto v případě, kdy by se spotřebitel k ujednání ve spotřebitelské smlouvě nezavázal (ústnost, přímost jednání, odvolací instance, absence jiných překážek k uplatnění spotřebitelova práva). Nebyl-li rozhodce určen transparentním způsobem, měl rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti a současně byl spotřebitel zbaven svého práva podat žalobu k civilnímu soudu, jde o porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod“. Za nepřipadnou považoval krajský soud námitku oprávněnou, že povinná měla možnost namítnout skutečnosti uvedené v návrhu na zastavení exekuce v průběhu rozhodčího řízení (nesprávně uvedeno exekučního řízení), a neučinila-li tak, nelze v této fázi již k jejím námitkám přihlížet. V tomto ohledu dovodil, že je-li rozhodčí doložka absolutně neplatná, nelze vést úspěšně exekuci na základě exekučního titulu, který nevydal rozhodce v rámci své pravomoci, neboť je tu okolnost, pro niž je provedení exekuce nepřípustné. Ani případná

právní moc usnesení o nařízení výkonu nezhojí vady bránící provedení výkonu rozhodnutí a existující v době jeho vydání (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2227/2011, které „se týkalo neexistence rozhodčí doložky“, a v němž tento soud dovodil, že aplikace § 15 odst. 2 zákona č. [216/1994](#) Sb. v řízení o zastavení již nařízené exekuce není namístě, i když povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítal).

Proti potvrzujícímu výroku usnesení odvolacího soudu o věci samé podala oprávněná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř., a podává je z důvodů uvedených v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí dovolatelka spatřuje v řešení právních otázek, které dosud nebyly v rozhodování odvolacího soudu řešeny, a to 1) „překročení pravomoci, nezákonný výklad a postup bez opory v zákoně obou soudů v posuzování neplatnosti rozhodčí doložky a tedy v posuzování vykonatelnosti/nevykonatelnosti rozhodčího nálezu“, a 2) „nezákonnost postupu soudu prvního a druhého stupně s ohledem na ustanovení o. s. ř.“. Má za to, že soudy obou stupňů nesprávně vycházely z toho, že jim přísluší „rozporovat“ vykonatelný rozhodčí nález co do jeho věcné správnosti, což však exekuční soud není podle judikatury Nejvyššího soudu oprávněn činit. Namítá, že v daném případě, kdy rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně, je pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu dána, přičemž obrana žalovaného spočívá v možnosti podání žaloby podle § 32 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb., které však povinná nevyužila, existenci rozhodčí doložky nepopírala a ani z provedeného dokazování nevyplývalo, že by to nejpozději při svém prvním úkonu namítla. Podle názoru dovolatelky není strana sporu rozhodčím nálezem vázána pouze v případě, kdy rozhodčí smlouva uzavřena nebyla a povinný byl současně v rozhodčím řízení zcela nečinný; nesouhlasí proto s odkazem odvolacího soudu na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2227/2011, neboť to se týkalo neexistence rozhodčí doložky. Dále uvedla, že si je vědoma rozhodovací praxe Evropského soudního dvora při výkladu čl. 6 odst. 1 Směrnice 93/19 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, ta však podle jejího názoru exekučnímu soudu (obzvláště „ve světle judikatury“ Nejvyššího soudu) „neotvírá“ možnost přezkumu „přiměřenosti rozhodčí doložky“ tak, jak je tomu v nalézacím řízení, resp. v řízení o žalobě na zrušení rozhodčího nálezu. Jinými slovy řečeno, právní řád (v obecné rovině) sice počítá s možností vznášet námitku nedostatku pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález z důvodu neplatnosti rozhodčí doložky, ovšem jen žalobou podle § 31 písm. b) či c) zákona č. [216/1994](#) Sb., přičemž v případě její úspěšnosti lze rozhodnout o zastavení exekuce. Jestliže však povinná takovou žalobu nepodala, nepřísluší exekučnímu soudu zkoumat, zda je rozhodčí doložka sjednána platně či nikoliv, a z tohoto důvodu, zda je rozhodnutí vykonatelné či nevykonatelné, jelikož zákon mu takové oprávnění nedává ani je na něj nedeleguje. Odvolací soud tak zcela popřel zásadu věci rozsouzené, překročil meze svých pravomocí, rozhodl v rozporu se zákonem a porušil „základní práva“ oprávněné. Navrhla, aby rozhodnutí soudu odvolacího i soudu „nalézacího“ byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Tříčlenný sen č. 20, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl při posouzení otázky, zda je v pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález ve sporu mezi účastníky závazkového právního vztahu v případě, kdy jimi sjednaná rozhodčí doložka (smlouva) je absolutně neplatná podle § 39 obč. zák., protože neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a jen odkazuje na rozhodčí řád vydaný právníkem osobou, jež není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006, v usnesení ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008, uveřejněném pod číslem 83/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, (a řadě dalších), podle kterého, byla-li rozhodčí smlouva uzavřena, byť neplatně, byla by pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena, přičemž obrana žalovaného by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu. Senát č. 20 Cdo proto rozhodl o postoupení věci podle § 20 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, k rozhodnutí velkému

senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Při projednání dovolání a rozhodnutí o něm přitom dovolací soud postupoval podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2012 (viz čl. II Přejícných ustanovení, bod 12. části první zákona č. [7/2009](#) Sb. a článek II, bod 7. části první zákona č. [404/2012](#) Sb.) a po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastnicí řízení, zastoupenou zaměstnancem s právníckým vzděláním, se nejprve zabýval jeho přípustností.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 237 odst. 1 o. s. ř. dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, a) jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, b) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil, c) jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. bylo sice zrušeno nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, avšak podle závěru uvedeného v nálezu téhož soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, zůstává pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 i nadále použitelné.

Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [odstavec 1 písm. c)] zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Podle § 238a odst. 1 písm. c) o. s. ř. dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, nejde-li o řízení o výkon rozhodnutí k navrácení dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, nebo podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství. Ustanovení § 237 odst. 1 a 3 platí obdobně (odstavec 2 tohoto ustanovení).

Nejvyšší soud po přezkoumání napadeného usnesení odvolacího soudu dospěl k závěru, že dovolání je podle § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a ve spojení s § 130 odst. 1 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a o exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění účinném od 1. 11. 2009 (dále jen „exekuční řád“), přípustné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř., daný tím, že dovolací soud dospěl při posouzení uvedené právní otázky k jinému názoru, než jaký byl dříve vyjádřen v již citovaném usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006, v usnesení ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008, uveřejněném pod číslem 83/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (a řadě dalších), a že tato právní otázka má být posouzena jinak. Dovolání není důvodné.

Právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (práva hmotného i procesního), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (z podřazení skutkového stavu hypotéze normy vyvodil nesprávné závěry o

právech a povinnostech účastníků).

Podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

Podle § 269 odst. 1 o. s. ř. nařízený výkon rozhodnutí zastaví soud na návrh nebo i bez návrhu.

Podle § 52 odst. 1 exekučního řádu nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

V posuzované věci je exekučním titulem rozhodčí náleze ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. E/2009/02118, vydaný rozhodcem JUDr. Květoslavou Blažkovou, podle něž byla exekuce nařízena usnesením Okresního soudu v Sokolově ze dne 12. 4. 2010, č. j. 28 EXE 1485/2010 - 12, pravomocným dne 7. 10. 2010. Z uvedeného rozhodčího nálezu vyplývá, že „rozhodce i bez návrhu žalované strany prověřil svoji pravomoc a z rozhodčí doložky zjistil, že jsou splněny všechny podmínky pro to, aby ve věci mohl rozhodnout“ a že „byl jmenován v souladu s Jednacím řádem Správcem seznamu a funkci rozhodce řádně přijal“.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat - s ohledem na to, že účastníci sjednali rozhodčí doložku v obchodních podmínkách, které jsou nedílnou součástí smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené dne 25. 5. 2005, a že rozhodčí náleze byl vydán dne 29. 7. 2009 - podle právních předpisů v té době účinných, zejména podle zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezu, ve znění zákonů č. [245/2006](#) Sb., č. [296/2007](#) Sb., č. [7/2009](#) Sb. a č. [466/2011](#) Sb., tedy podle zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezu ve znění účinném do 31. 3. 2012 (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“).

Podle závěrů přijatých v rozhodnutích uveřejněných pod čísly 45/2010 a 121/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a taktéž v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2011, sp. zn. 32 Cdo 2123/2011, na něž odkázal odvolací soud, neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro obcházení zákona.

Jestliže v dané věci odvolací soud zjistil, že v obchodních podmínkách Smlouvy o spotřebitelském úvěru a smlouvy o poskytnutí úvěrového rámce a úvěrové karty společnosti E. s.r.o., které oprávněná vydala a jež jsou nedílnou součástí Smlouvy o spotřebitelském úvěru č. 91004277, kterou účastníci uzavřeli dne 25. 5. 2005, se mimo jiné uvádí, že společnost a klient se dohodli na tom, že majetkové spory, které vzniknou ze smlouvy nebo v souvislosti s ní, budou rozhodovány s konečnou platností v rozhodčím řízení, a to jedním rozhodcem jmenovaným Správcem seznamu rozhodců vedeného Společností pro rozhodčí řízení a.s., se sídlem Praha 2, Sokolská 60, podle jednacního řádu pro rozhodčí řízení, pak není pochyb o tom, že označená akciová společnost není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona ve smyslu § 13 zákona o rozhodčím řízení. Závěr odvolacího soudu, že rozhodčí doložka sjednaná účastníky je (absolutně) neplatná (podle § 39 obč. zák.), je správný.

Vyvstává však dovolacím soudem dosud neřešená právní otázka, zda rozhodce, který rozhodčí náleze vydal na základě rozhodčí doložky - z uvedeného důvodu absolutně neplatné podle § 39 obč. zák. - měl k tomu pravomoc; od jejího vyřešení se pak odvíjí posouzení (závěr), zda vydaný rozhodčí náleze ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. E/2009/02118, je způsobitelným exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu či nikoliv, a zda je namíste exekuci pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit, jak uzavřel odvolací soud.

Podle ustálené soudní praxe soud při nařízení exekuce zkoumá, zda exekuční titul byl vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelný po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je exekuce navrhována v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného a zda vymáhané právo není prekludováno. Exekuční soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost exekučního titulu; obsahem rozhodnutí (jiného titulu), jehož exekuce se navrhuje, je vázán a je povinen z něj vycházet [k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, uveřejněné pod číslem 4/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení téhož soudu ze dne 25. 10. 2002, sp. zn. 20 Cdo 554/2002, uveřejněné pod číslem 62/2004 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení ze dne 16. prosince 2004, sp. zn. 20 Cdo 1570/2003, uveřejněné pod číslem 58/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení ze dne 21. 7. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2273/2008, a ze dne 5. 8. 2008, sp. zn. 20 Cdo 4548/2007.

Judikatura Nejvyššího soudu současně přijala a odůvodnila závěr, jež zastává i odborná literatura (srov. JUDr. Vladimír Kurka, JUDr. Ljubomír Drápal, Výkon rozhodnutí v soudním řízení, Linde Praha a.s., Praha - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, Praha 2004, str. 350, 351), že nařízený výkon rozhodnutí (exekuci) zastaví soud i bez návrhu (§ 269 odst. 1 o. s. ř.) vždy, existuje-li taková relevantní okolnost, pro niž je provedení výkonu nepřijatelné. Ani případná právní moc usnesení o nařízení výkonu nezhojí vady, bránící provedení výkonu rozhodnutí a existující již v době jeho vydání. Nařízenou exekuci tedy lze zastavit také tehdy, zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal (např. nebyla-li uzavřena rozhodčí smlouva). Nejvyšší soud již také judikoval, že je-li exekučním titulem rozhodčí nález, lze vedle zvláštních důvodů zastavení exekuce (§ 35 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb., ve znění účinném do 31. 3. 2012) zastavit exekuci i z důvodů uvedených v § 268 o. s. ř. Rovněž již také konstatoval, že není-li uzavřena rozhodčí smlouva, není vydaný rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítl. Přitom též uzavřel, že aplikace § 15 odst. 2 zákona č. [216/1994](#) Sb. (ve znění účinném do 31. 3. 2012) v řízení o zastavení již nařízené exekuce není na místě (srov. odůvodnění usnesení ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008, uveřejněné pod číslem 83/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2008, usnesení ze dne 22. 9. 2005, sp. zn. 20 Cdo 168/2005, usnesení ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2209/2011, a řadě dalších).

V citovaných rozhodnutích Nejvyšší soud dále vyslovil právní názor, že „jiná situace by nastala v případě, že by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně. V takovém případě by pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena byla; obrana žalovaného by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu“.

K problematice, kdy povinný v řízení o nařízení exekuce tvrdil, že rozhodčí nález nemůže být považován za „vykonatelný exekuční titul“, protože rozhodčí smlouva (doložka), na jejímž základě byl vydán, je neplatná z důvodu, že rozhodce bude určen právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, se vyjádřil Ústavní soud (s odkazem na závěry uvedené v usnesení uveřejněném pod číslem 121/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a v jeho předchozích nálezech) v nálezu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12, publikovaném v systému ASPI s touto právní větou: „Zákon č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, nevylučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení. Nevypovídá-li se soud s námitkami účastníka o nedostatku pravomoci rozhodce, postupuje v rozporu s čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Přitom platí, že není-li spor rozhodován rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek takového rozhodování“.

Předchozí nález Ústavního soudu ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11, byl (kromě totožné první právní věty) uveřejněn v systému ASPI s právní větou: „Právo na zákonného soudce zaručené čl. 38

odst. 1 Listiny základních práv a svobod lze přiměřeně vztáhnout i na řízení rozhodčí. Ústavní soud zdůrazňuje požadavek na konkretizaci a individualizaci výběru rozhodce proto, že rozhodčí řízení představuje jakýsi „odklon“ od klasického soudního řízení, proti jehož výsledku existují pouze velmi omezené možnosti soudního přezkumu. Není-li tedy rozhodováno rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování“.

V obou shora citovaných nálezech Ústavní soud Městskému soudu v Praze jako soudu odvolacímu vytkl, že pochybil, pokud se nezabýval otázkou pravomoci rozhodce spor rozhodnout a námitky stěžovatelů v tomto směru zcela pominul. (Další judikatura Ústavního soudu verifikující náhled Nejvyššího soudu na transparentnost výběru rozhodce - viz nálezy sp. zn. II. ÚS 2164/10, sp. zn. I. ÚS 871/11, sp. zn. I. ÚS 199/11).

Nejsou tudíž správné námitky dovolatelky, že exekučnímu soudu nepřísluší zkoumat platnost rozhodčí doložky, jakož i otázku pravomoci rozhodce spor v takovýchto případech rozhodnout.

Na základě závěrů uvedených v citovaných nálezech (zejména sp. zn. IV. ÚS 2735/11 a sp. zn. III. ÚS 1624/12), jimiž Ústavní soud usměrnil judikaturu obecných soudů ve vztahu k dané problematice, lze přijmout závěr, že nevydal-li rozhodčí náleze rozhodce, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce určen právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a nemůže-li být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování, pak tento rozhodčí náleze není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena, resp. zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepřípustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit, když zákon o rozhodčím řízení nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení [přičemž podle judikatury Nejvyššího soudu - srov. usnesení tohoto soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011 - takový závěr platí i bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítal].

Z toho pro danou věc vyplývá, že neměl-li rozhodce pravomoc vydat rozhodčí náleze proto, že jeho výběr se neuskutečnil podle transparentních pravidel, resp. rozhodce byl určen právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, nelze za správný považovat právní názor Nejvyššího soudu vyslovený v obecné rovině [bez vztahu k problematice neexistence rozhodčí doložky řešené v rozhodnutích ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006, v usnesení ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008, uveřejněném pod číslem 83/2011 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (a řadě dalších)], a to, že „jiná situace by nastala v případě, že by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně, a že v takovém případě by obrana žalovaného spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu“.

Nejvyšší soud se tak - jako vrcholný soudní orgán, který je při svém rozhodování o dovolání jakožto mimořádném opravném prostředku povolán zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů [§ 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů] - od tohoto právního názoru odklání pro případ, kdy v řízení bylo zjištěno, že rozhodčí smlouva neobsahovala přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a jen odkazovala na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a kdy tudíž rozhodčí náleze vydal rozhodce, jenž k tomu neměl podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc, jelikož jde právě o takovou relevantní okolnost, pro niž je provedení exekuce nepřípustné.

Přisvědčit nelze ani dalším námitkám v dovolání. Oprávněnou namítaná okolnost, že povinná

nepodala žalobu podle § 32 odst. 1 zákona č. [216/1994](#) Sb. a že právní řád sice počítá (v obecné rovině) s možností vznášet námitku nedostatku pravomoci rozhodce vydat rozhodčí nález z důvodu neplatnosti rozhodčí doložky, ovšem jen žalobou podle § 31 písm. b) či c) zákona č. [216/1994](#) Sb., nejsou relevantní. Jak shora citovaná judikatura Ústavního soudu i Nejvyššího soudu dovodila, zákon o rozhodčím řízení nevyklučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce z důvodu, že jeho výběr se neuskutečnil podle transparentních pravidel, resp. rozhodce byl určen právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, byla zkoumána i v exekučním řízení, a to i v řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Ztotožnit se nelze ani s výtkou dovolatelky, že poukaz odvolacího soudu na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2227/2011, je nepřiléhavý. I když toto rozhodnutí bylo vydáno v řízení o návrhu na zastavení exekuce pravomocně nařízené podle vydaného rozhodčího nálezu z důvodu, že mezi účastníky nebyla uzavřena rozhodčí smlouva (doložka), platí závěr, podle nějž aplikace § 15 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení (který stanoví, že námitku nedostatku pravomoci, zakládající se na neexistenci, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy, nejde-li o neplatnost z důvodu, že ve věci nebylo možno rozhodčí smlouvu uzavřít, může strana vznést nejpozději při prvním úkonu v řízení, týkajícího se věci samé), již v řízení o zastavení exekuce není namístě, i v souzené věci.

Rovněž námitku dovolatelky, že rozhodovací praxe Evropského soudního dvora „neotvírá“ možnost přezkumu „přiměřenosti rozhodčí doložky“ tak, jak je tomu v nalézacím řízení, resp. v řízení o žalobě na zrušení rozhodčího nálezu, nepokládá dovolací soud za relevantní. Odvolací soud totiž závěry, k nimž v napadeném rozhodnutí dospěl, založil výhradně na aplikaci ustanovení českého právního řádu a tyto závěry, s nimiž se dovolací soud ztotožňuje, s ohledem na citovanou judikaturu Ústavního soudu i Nejvyššího soudu zcela obstojí.

Ze všech důvodů shora uvedených lze tedy uzavřít, že odvolací soud v daném případě nepřekročil „meze svých pravomocí“ a že žádná práva oprávněné neporušil, jestliže dospěl k závěru, že důvod k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. je dán, neboť vydaný rozhodčí nález není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu a exekuce je tak nepřipustná. Existence nezpůsobilého exekučního titulu (předmětného rozhodčího nálezu), který vydal orgán, jenž k tomu neměl pravomoc, zároveň vylučuje, aby se soud mohl zabývat otázkou jeho vykonatelnosti; vykonatelnost rozhodnutí (jiného exekučního titulu), jehož výkon je navržen, je totiž vlastnost, která jej činí způsobilým k tomu, aby byla i proti vůli povinného subjektu vymáhaná povinnost uskutečněna (k této části věty za středníkem srov. např. odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1833/2002, či odůvodnění usnesení téhož soudu ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1257/2006). Protože ani případná právní moc usnesení o nařízení výkonu nezhojí vady, bránící provedení výkonu rozhodnutí a existující již v době jeho vydání, neobstojí ani námitka dovolatelky, že odvolací soud „popřel zásadu věci rozsouzené“.

Protože napadené usnesení odvolacího soudu je ve výroku o věci samé správné, Nejvyšší soud dovolání oprávněné podle § 243b odst. 2 věty první o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)